

सीएसई प्रेस विज्ञापन

'कॅपितान अमेरिका' आणि त्याच्या हवामानासंमंधी वायदे: विनाकारण गवगवा

नव्या दिल्लीत असलेल्या सेंटर फॉर सायन्स अँड एन्व्हायरमेंटने (सीएसई) अमेरिकेच्या हवामानासंमंधीच्या कार्य योजनेचा एक विस्तृत अध्ययन प्रसारित केले ज्यात त्यांचे असे म्हणणे आहे की जगातील सर्वात ताकदवान अर्थव्यवस्था हवामानात होणाऱ्या बदलांपासून निपटण्यासाठी फारच कमी कार्य करत आहे.

- सीएसई अमेरिकी आयईएनडीसीला गैरमहत्वाकांक्षी व अन्यायपूर्ण संबोधते.
- एक दक्षिणी थिंक टँकने अश्या प्रकारच्या आपल्या पहिल्या अभ्यासत नमूद केले आहे की ही फक्त एक साधारण व्यावहारिक कार्यवाही आहे.
- ह्या अध्ययनात असे दिसून आले की अमेरिकेची उर्जा प्रणाली ज्यास्तकरून जीवाश्म इंधनावर आधारित राहिल आणि ह्यात सन २०३०मध्ये एकूण उर्जेचा ७६% जीवाश्म इंधनच असेल. २०३० पर्यंत नूतनीकृत उर्जेचे योगदान फक्त १५%च असेल.
- अमेरिकेने स्वतःच्या गतिशीलतेच्या पॅटर्न मध्ये बदलाव आणण्यासाठी कोणतीही खास देशव्यापी नीति बनविलेली नाही. ८६% जनता स्वतःची वहाने चालवितात आणि सार्वजनिक परिवहनाद्वारे होणाऱ्या यात्रांचे प्रमाण वाढत तर नाहीच आहे पण कमी होत आहे.
- अमेरिकेत बिल्डिंग विषयक उर्जा क्षमतेचे मानदंड कमजोर व ऐच्छिक आहेत. ह्याशिवाय अमेरिकन लोक मोठमोठाल्या इमारती बांधत आहेत व ज्यास्त उपकरणे खरेदी करीत आहेत. त्यामुळे दक्षतेबाबतच्या सुधारासाठी काहीही फायदा होत नाही.
- उद्योग क्षेत्र एकच असे क्षेत्र आहे की ज्यात उर्जा व उत्सर्जनाच्या मात्रेत घट दिसून आली आहे. पण ह्या कारण हे आहे की अमेरिकेने उत्सर्जन आउटसोर्स केले आहे. अमेरिकेत वापरलेल्या जाणाऱ्या वस्तूपैकी ६०% वस्तू बाहेरून आयात केल्या जातात.
- एकंदरित जीएचजी उत्सर्जनात नीतिद्वारा प्रेरित कोणतीही घट दिसून आलेली नाही. हे उत्सर्जनाच्या साधारण कलावरून स्पष्ट आहे की जे २००७-२००८ मध्ये मेदीच्या मुळे कमी झाले होते त्याची परत एकदा वाढण्यास सुरवात झाली आहे.
- नेहमी प्रमाणे अमेरिकेचा व्यावसायिक दृष्टिकोन हाच आहे की आता हवामानातील बदल हवामानातीलांपासून निपटण्याचा बोजा आता भारता सारख्या अन्य देशांनी स्वीकारला पाहिजे. ह्यामुळे हवामानातील बदलामुळे निर्माण होणाऱ्या धोकादायक स्थितींना तोंड द्यावे लागत आहे हे भारत व अन्य देशात स्पष्ट दिसत आहे जेथे अनियमित हवामान आता नव्याने 'सामान्य' बनत चालले आहे आणि त्यामुळे सर्वात गरीब व कमजोर देशांचे जास्त नुकसान होत आहे.
- हे एक कट्ट सत्य आहे व ह्याला आळा घालण्यासाठी अमेरिकेच्या खपत व जीवन्शीलीत बदलाव आणणे जरूरी आहे.

नवी दिल्ली, अक्टोबर १९, २०१५: अमेरिकन इंटेडेड नॅशनल डिटरमाइंड कॅन्ट्रिब्युशन (आयएनडीसी) च्या गंभीर आरोपात दिल्ली स्थित सेंटर फॉर सायन्स अँड एन्व्हायरमेंट (सीएसई) ने म्हटले आहे की हवामानातील बदलांसाठी अमेरिका काहीही अतिरिक्त करत नाही आहे, अधिकांश बदल आर्थिक कारणांमुळे आणि बाजारातील विविध ताकदींमुळे नैसर्गिक रित्या घडत आहेत ही स्थिती आणखीन खराब होत आहे ज्यास्त वृद्धी व खपत ह्यामुळे.. आज केंद्राने आपले अध्ययन प्रकशित केले ज्याचे शीर्षक आहे 'कॅपितान अमेरिका यु एस वलायमेट गोल्स-ए रेकॉनिंग'.

सीएसई की महानिदेशक सुनीता नारायण यानी अहवाल प्रकाशित करताना म्हटले 'युएस आईएनडीसी ना महत्वाकांक्षी आहे व ना न्यायसंगत. सीएसई पहील थिक टँक आहे ज्यात अमेरिकेच्या हवामानातील लक्ष्यांवर विस्तृत विश्लेषण केकेले आहे.

नारयणानी हेही म्हटले , ' आमचे विश्लेषण हेही दर्शविते की अमेरिकेची अर्थव्यवस्थेची प्रमुख आर्थिक क्षेत्रे-उर्जा, परिवहन, उद्योग इत्यादी-चालू आहेत आणि २०३० पर्यंत हे असेच चालू राहिल व बाकी जग हवामानातील बदलांचा सामना करण्यासाठी तत्पर रहातील.

उर्जे विषयी:-

सीआयई चे उप महानिदेशकांनी म्हटले - ' अमेरिकेने आपल्या कार्बनच्या उत्सर्जनाची मात्रा कमी करण्यासाठी स्वतःच्या अर्थव्यवस्थेत परिवर्तन घडवून आणण्यासाठी कोणतीही नीति लागू केलेली नाही. ह्याचा परिणाम असा होईल की अमेरिका आजच्या तुलनेत २०३० मध्ये २०% ज्यास्त जीवाश्म इंधनाचा उत्पादन व वापर करेल. २०३०मध्ये प्रमुख उर्जेच्या साधारण १५% योगदान अक्षय(रिन्युएबल) उर्जापासून आलेला असेल जो सध्या ११% हूनही अधिक आहे.

भूषणनी असे म्हटले, ' स्वच्छ उर्जा योजना (सीपीपी) विद्युत क्षेत्रातातून उत्सर्जन कमी करण्यासाठी राष्ट्रपति ओबामा च्या सर्वाधिक महत्वाकांक्षी हवामान परिवर्तनाच्या साधारण कार्य योजनेपेक्षाही कमी महत्वाकांक्षी आहे. २००५-२०१४ च्या दरम्यान विद्युत क्षेत्रात उत्सर्जनांत प्रतिवर्षी १.८ % ची घटज्यास्त करून कोळशाच्या जागी नैसर्गिक गॅस च्या वापरामुळे झाली आहे. स्वच्छ उर्जा योजनेच्या अंतर्गत आत्तापासून २०३० पर्यंत ह्यामुळे फक्त १.६% ची घट होईल. २०३० मध्ये पण अमेरिकेचे लगबग ६०% वीज उत्पादन कोळसा व गॅस द्वाराच होईल.

परिवहना विषयी:-

जेव्हा बाकी जगाला जाणीव आहे की परिवहनामुळे होणाऱ्या उत्सर्जनाला लगाम घालण्यासाठी गतिशीलतेचा पुनराविष्कार करण्याची गरज आहे, ज्यामुळे लोक पुढे जावू शकतील , कार्स नाही, तेथे अमेरिका मात्र अजूनही रिव्हर्स गियर मध्येच आहे. सार्वजनिक परिवहनाच्या प्रति यात्रेत घट झाली आहे आणि अमेरिका थांबलाच आहे; ८६% अमेरिकन्स कार्सनी येत-जात आहेत. ह्यावरीन हेच स्पष्ट होते की बदलावाचे कोणतेही संकेत दिसून येत नाहीत. प्रतिवर्ष यरी कार्स द्वारा होणारे उत्सर्जन १%ने वाढत आहे आणि असा अंदाज आहे की २०१७ त सर्वाधिक काएसची विक्री होईल.

नाऱ्याणांनी म्हटले , ' आमचे विश्लेषण हे दाखविते की वहानांच्या साठी इंधन दक्षतेच्या मापदंडांवर अमेरिकेवर ज्यास्त अवलंबून रहाणे पुरेसे नाही. कारण वाहने अधिकाधिक सक्षम होत आहेत व अमेरिकन्स कार्स अहिकाधिक चालवित आहेत. अमेरिकाला प्रायव्हेट कार्स पासून दूर गेले पाहिजे.

बिल्डिंग विषयी:-

१९८० ते २००९ च्या दरम्यान अमेरिकेच्या घरेलू क्षेत्रात उर्जेच्या तीव्रतेत ३७%ची जबरदस्त घट आली. परंतू ह्याच अवधीत अधिक घरांचे निर्माण झाले आणि घरांच्या आकारमानात २०% ची वाढ झाली. ह्याच कालावधीत अतिसक्षम उपकरणांच्या वापरातही नाट्यमय वाढ दिसून आली. -परिणाम असा झाला की प्रत्यक्ष उर्जेचा उपयोग जसाच्या तसाच राहिला . त्यात घट झाली नाही. ह्यामुळे जो भारी फायदा मिळू शकला असता तोही मिळू शकला नाही.

उद्योगांविषयी:-

अमेरिकेत फक्त उद्योगच एक असे क्षेत्र आहे की ज्यात उर्जेची खपत कमी दिसली आहे. परंतू औद्योगिक मालाची खपत आभाळाला भिडली आहे. ह्या ऐवजी खरेदी केलेल्या वस्तूतील ६०% वस्तू आयात केलेल्या असतात. ह्याचा अर्थ असा आहे की औद्योगिक उत्सर्जन कमी झालेले नाही, फक्त त्याचे आउट सोर्सिंग झालेले आहे.

उपभग ही एक समस्या आहे.

अमेरिकेच्या हवामान नीतित वस्तू व सेवांच्या सतत वाढणाऱ्या खपतीवर कोणतेही निरसन सापडत नाही. सन १९९० पासून खपतीच्या खर्चात नाट्यमय वाढ झाली आहे. किमतीच्या संदर्भात अमेरिकेत १९९० ते २०१४ च्या दरम्यान वस्तू व सेवांच्या मूल्यात दुप्पट वाढ दिसून येते.

भूषण म्हणाले,' अमेरिकेत प्रति व्यक्ति गृहस्थ उपयोग(पर कॅपिटा हाउसहोल्ड कन्झंप्शन)युरोपीय संघ-२८ च्या तुलनेत दुप्पट, चिनी गृहस्थ उपयोगाच्या तुलनेत २४पट, भारतीय गृहस्थ उपयोगाच्या तुलनेत ४४पट , बांग्ला देशाच्या गृहस्थ उपयोगाच्या तुलनेत ६४ पट व मालावी गृहस्थ उपयोगाच्या तुलनेत १७३ पट आहे. ह्या अतिउच्च खपतीच्या स्तराला कमी केल्या शिवाय अमेरिका वास्तवात हवामान परिवर्तनाचे समाधान करू शकणार नाही.

स्वस्त उर्जेमुळे उपभोगात वाढ होवू शकते.

उर्जेची खपत व त्यामुळे कार्बन डायोक्साइड च्या उत्सर्जनात होणारी वाढ ह्याचा उर्जेच्या स्वस्त किमतीशी थेट संबंध आहे. अमेरिकेत उर्जेची किंमत कमीच असते व ती आणखीन ज्यास्त कमी होत आहे. १९९० ते २०१४ च्या दरम्यान शहरी उपभोक्त मूल्य सूचकांक ८०% ने वाढला पण रहिवसी (रेसिडेंशियल) प्रति युनिट विजेची लागत १२ % नी कमी केली गेली.परिणामी प्रति व्यक्ति विजेची खपत १९९०त ११,३७३ किलो वॉट /तास/प्रतिवर्ष होती ती वाढून २०१४ त १२,३७३ किलो वॉट/तास/प्रतिवर्ष केली गेली. भूषण म्हणाले,' ही किमतीतील घट वास्तविक उर्जा दक्षतेत सुधार करण्यासाठी केल्या गेलेल्या सर्व प्रयत्नांना विरोधी आहे.

सीएसई चे प्रमुख निष्कर्ष :-

- अमेरिकेची आयएनडीसी महत्वाकांक्षीही नाही आणि न्याय संगतही नाही. अमेरिकेच्या युएन डीसी त उत्सर्जनात २०२५ पर्यंत २०२६-२८ %कमी आणावयाची आहे जी २००५ च्या स्तरा पेक्षा खाली आहे. ही २०२५ पर्यंतच्या उत्सर्जनात १३-१५ % च्या कटीतीच्या बरोबर आहे, जी १९९० च्या स्तरपेक्षा खाली आहे. ह्याचा अर्थ असा की २०२५ मध्ये प्रति व्यक्ति उत्सर्जन १३.५ टन होईल. ह्याच्या तुलनेत युदोपीय संघ २०३० पर्यंत १९९० च्या स्तरापेक्षा ४०% कमी आणण्या साठी प्रतिबद्ध आहे. ह्याचा अर्थ झाल की २०१५ मध्ये प्रति व्यक्ति उत्सर्जन ७.०० टन-अमेरिके उत्सर्जनाच्या जगबग अर्धा होईल. २०२५ मध्येभारताचे प्रति व्यक्ति उत्सर्जन ३.०-३.५ टन -जे की अमेरिकन प्रति व्यक्ति उत्सर्जनाच्या एक चतुर्थांश असेल.
- अमेरिकेच्या बाकि कार्बन मध्ये अयोग्य प्रमनच असेल जसा ह्या आधीही होता. अमेरिके जिची लोकसंख्या जगाच्या लोकसंख्येच्या ५ % आहे, २०३० पर्यंत जगाच्या बजेटच्या १७.२५ % उपयोग करेल. २०३० नंतर मुश्किलीने अन्य देशांसाठी कार्बनचे बजेट बाकी राहील.
- २००५ नंतर अमेरिकेच्या जीएचजी मध्ये नीतिप्रेरित घट झाल्याचे कोणतेही प्रमाण नाही. वास्तविक पहाता अर्थव्यवस्था वेगाने पुढे जात आहे आणि त्याच बरोबर उपयोग व परिणामी उत्सर्जनातही वाढ झाली आहे.

- सर्व अमेरिकन हवामान योजना, घरेलू व आयएनडीसी दोन्हीही नेहमीप्रमाणे साधारणच आहेत. ह्यामुळे अर्थव्यवस्था कमीत कमी कार्बनचे उत्सर्जन होणारी बनू शकत नाही.
- अमेरिका स्वतः महत्वाकांक्षी कारवाई न करता हवामानाच्या बदलांमुळे होणाऱ्या बदलांची सामना करण्यासाठी अन्य देशांवर बोजा टाकत आहे.
- एक विभाजनकर्ते शक्ती म्हणून आम्ही पेरिससाठी तयार आहोत.
- अमेरिका संयुक्त राष्ट्रांच्या हवामान परिवर्तनाच्या वार्तालापांमध्ये एक सर्वात प्रभावशाली विभाजनकारी शक्ती आहे. अमेरिकेच्या कोणतीही घरेलू कार्यवाही न करण्याच्या अॅप्रोचमुळे संयुक्त राष्ट्र हवामान सम्मेलन अश्या मंछावर बदलले आहे जेथे प्रत्येक राष्ट्राकडून सारख्या पण भिन्न उत्तरदायित्व व संमंथित क्षमतांवर आधारित अपेक्षा होती तेथे आता ती राष्ट्रे एक दुसऱ्याच्या पाठी रहाण्याच्या शर्यतीत आहेत.
- नारयणांचे म्हणणे आहे की अमेरिकेच्या हलक्या महत्वाकांक्षेचा अर्थ आहे सर्वांच्या महत्वाकांक्षा निम्न स्तरावरील आहेत. आजची हवामान परिवर्तन कार्य योजनेच्या शब्दावली मध्ये 'बॉटम अप' राष्ट्रीय स्तरावर निर्धारित कार्यवाही आणि स्वैच्छिक हे शब्द आहेत. हे शब्द फक्त अमेरिकेच्या आविष्कारांसाठी व केरेनेज साठीच उपयोगी आहेत.
- त्यांनी हेही विचारले, 'जगाच्या समोर असलेला सर्वात मोठा प्रश्न हा आहे की काय अमेरिकेच्या सुविधेसाठी हवामान करार परत एकद केल पाहिजे' -- जसा २०१० मध्ये कॅनकन मध्ये व २०११ मध्ये डर्बन मध्ये केल गेल होता ?' का असा एक जागतिक समजौता तयार करण्यासाठी दुनियेने एकत्रित व्हायला पाहिजे जो गरीबांना व प्रभावितांना, दोघांनाही अनुरूप असेल. पॅरिसमध्ये हाच मुद्दा आहे. अणि दुसरे काही नाही. बाकी सर्व फक्त वरकरणी दिखाव्यासाठी आहे.